

20.1.2014

Valtiovarainministeriö
Vero-osasto
valtiovarainministerio@vm.fi

LAUSUNTO ROMUALAN KÄÄNNETTYÄ VEROVELVOLLISUUTTA KOSKEVASTA SELVITYKSESTÄ (VM138:00/2013)

1. Johdanto

Suomen Romukauppiaitten Liitto ry (jäljempänä ”SRL”) viittaa Valtiovarainministeriön lausuntopyyntöön 10.12.2013 asiassa VM138:00/2013 ja toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

2. Yleistä

SRL kannattaa vahvasti käännetyn arvonlisäverovelvollisuuden käyttöönottoa romualalla. SRL yhtyy siihen Valtiovarainministeriön vero-osaston selvityksen (jäljempänä ”Selvitys”) näkemykseen, että käännetyllä verovelvollisuudella voidaan puuttua romualan harmaaseen talouteen ja talousrikoksiin sekä parantaa valtion verotuottoa. Erityisen tärkeänä SRL pitää, että käännetyllä verovelvollisuudella parannetaan kilpailutilannetta rehellisesti ja epärehellisesti toimivien toimijoiden välillä.

3. Käännetyn verovelvollisuuden soveltamisalan laajuus

SRL katsoo, että käännetty verovelvollisuus tulisi ehdottomasti ottaa käyttöön siten, että se kattaa kaiken metalliromun ja –jätteen myynnit. Näin ollen SRL kannattaa vahvasti Selvityksen vaihtoehtoon A käyttöönottoa.

Ensinnäkin SRL toteaa, että Selvityksen vaihtoehto A olisi soveltamiskäytännössä selkeä. Vaihtoehtoon A mukaisessa järjestelmässä romualan toimijat tietäisivät, että käännettyä verovelvollisuutta sovelletaan aina metalliromun ja –jätteen kaupassa. Jos käännetty verovelvollisuus otetaan käyttöön rajatun vaihtoehtoon B mukaisena, SRL katsoo, että ns. varsinaiset romukauppiaat, jotka ostavat romua toimitusketjun alkupään toimijoilta, joutuvat hankaliin käännetyn verovelvollisuuden soveltamispohdintoihin, vaikka vastuu sinänsä onkin myyjällä.

Toiseksi SRL katsoo, että käännetyn verovelvollisuuden tavoitteisiin pääsemisen kannalta on välttämätöntä, että koko romukaupan toimitusketju alusta loppuun saadaan käännetyn verovelvollisuuden piiriin. Mikäli käännetty verovelvollisuus otetaan käyttöön Selvityksen rajatun vaihtoehtoon B mukaisena, se aiheuttaa merkittävän riskin että romualan toimitus-

ketjun alkupää jää käännetyn verovelvollisuuden ulkopuolelle. Romualan suurimmat harmaan talouden ja talousrikollisuuden ongelmat liittyvät nimenomaan toimitusketjun alkupäähän. Niitä yrityksiä, joihin liittyy Verohallinnon selvityksessä 16/2013 havaittuja harmaan talouden ja talousrikollisuuden ongelmia, on pääasiassa toimitusketjun alkupäässä. Loppuosaltaan romualan toimitusketju on tyypillisesti isompia ja vakiintuneempia yrityksiä, joiden kohdalla harmaan talouden ilmiöt ovat harvinaisempia. Vaihtoehto B mahdollistaa varsin helposti toimitusketjun alkupäässä käännetyn verovelvollisuuden kiertämisen verhoamalla alkupään toimijan toimintaa muuksi kuin myyntitarkoituksin hankitun metalliromun myynniksi. Tällöin käännetyn verovelvollisuuden tavoitteet jäävät merkittävältä osin saavuttamatta.

SRL tunnustaa, että vaihtoehdon A käyttöönotto lisää jossakin määrin romualan toimitusketjussa mukana olevien yritysten hallinnollisia kustannuksia. Suurimmat hallinnolliset kustannukset tulevat kuitenkin ns. varsinaisille romukauppiaille. Romualan toimitusketjun alkupäässä olevien muiden kuin ns. varsinaisten romukauppioiden hallinnollisia kustannuksia ja ylipäätään hallinnollista rasitusta vähentää merkittävästi romualan vakiintunut käytäntö siitä, että ostaja (varsinainen romukauppias) tekee myyntilaskun myyjän puolesta. Rakennusalan käännetyn verovelvollisuuden käyttöönotto on osoittanut, että käännetyn verovelvollisuuden noudattaminen ei ole yrityksille mitenkään ylivoimainen rasitus.

Vaihtoehdon A käyttöönottoa puoltaa myös se, että Ruotsissa käännetty verovelvollisuus on käytössä vaihtoehdon A mukaisena eikä se SRL:n käsityksen mukaan ole aiheuttanut ylivoimaisia hallinnollisia rasituksia. Selvityksessä ei ole tuotu esille mitään sellaista, mikä antaisi aihetta soveltamisalan osalta poiketa jo Ruotsissa käytössä olevasta järjestelmästä. Intressipunninnan perusteella SRL katsoo, että käännetyn verovelvollisuuden tavoitteiden saavuttamisen varmistaminen on yritysten hallinnollisen rasituksen määrä huomioon ottaen painavampi peruste.

SRL katsoo, että käännettyä verovelvollisuutta ei kannata ottaa käyttöön ollenkaan, jos sitä ei oteta käyttöön vaihtoehdon A mukaisena. SRL:n käsityksen mukaan vaihtoehdon B mukaisena järjestelmän tavoitteet jäävät olennaisilta osin saavuttamatta, mutta yritysten hallinnollisten kustannusten kasvu ja muu hallinnollinen rasitus tulevat. SRL katsoo, että käytännössä vaihtoehto B toisi kaikki järjestelmään liittyvät rasitteet, mutta hyödyt jäisivät keskeisiltä osin saavuttamatta. Tällaisen lakimuutoksen toteuttaminen ei ole kenenkään kannalta perusteltua.

Edellä mainituin perustein SRL katsoo, että käännetyn verovelvollisuuden soveltamisalan laajuus tulisi ottaa käyttöön ehdottomasti vaihtoehdon A mukaisena. SRL toteaa, että SRL:llä on todellinen tieto ja näkemys romualan käytännön toiminnasta ja että tämän johdosta SRL katsoo, että sillä on paras kyky arvioida soveltamisalan laajuuden merkitystä käytännön toiminnassa.

4. Romun ja jätteen määritelmä

SRL kannattaa käännetyn verovelvollisuuden käyttöönottoa Selvityksen mukaisesti siten, että se koskee vain metalliromua ja –jätettä. SRL pitää myös yhdistetyn nimikkeistön käyt-

töä metalliromun ja –jätteen määrittelyssä käyttökelpoisena tapana ottaen huomioon tarjolla olevat muut mahdolliset määrittelytavat.

Yhdistetyn nimikkeistön myötä tulee kattavasti määriteltyä ne materiaalit, joiden romu tai jäte on käännetyn verovelvollisuuden piirissä. SRL kiinnittää huomiota siihen, että laki-valmistelussa voisi ottaa myös kantaa siihen, milloin yhdistetyn nimikkeistön mukaisesta materiaalista koostuvasta esineestä tulee romua tai jätettä. Romualalla on tilanteita, joissa romukauppias ostaa koneen, laitteen, auton, tms., jonka osalta ei ostohetkellä ole varmuutta, että myydäänkö kaupankohde sellaisenaan eteenpäin, kunnostuksen jälkeen eteenpäin vai puretaanko kaupan kohde selväksi romuksi. Kaupanteko hetkellä voi näin ollen olla epäselvää, onko kyseessä metalliromun vai metallisen käytetyn esineen kauppa.

Selvityksessä on perusteltu pelkästään metalliromun ja –jätteen sisällyttämistä käännetyn verovelvollisuuden piiriin sillä, että suurimmat epäkohdat ja verotuottojen menetykset ovat liittyneet metalliromukauppaan. Tämä pitää paikkansa. Käytännön syynä on se, että tähän mennessä muilla romuilla ei ole juurikaan ollut taloudellista arvoa. Mikäli jatkossa muun romumateriaalin (esim. muovi, paperi, lasi, ym.) arvo nousee, SRL pitää tarpeellisena, että tarvittaessa käännetyn verovelvollisuuden piiriin kuuluvan romun määritelmää tarkistetaan. Selvää on, että jos muun romumateriaalin kaupalla alkaa olla taloudellista arvoa mutta se ei ole käännetyn verovelvollisuuden piirissä, epäkohdat siirtyvät metalliromukaupasta muun romun kauppaan.

Tulevaisuudessa, kun kierrätettävän materiaalin merkitys ja arvo todennäköisesti kasvaa entisestään, voi olla tarpeen laajentaa romun määritelmää siten, että kaikki kierrätysmateriaalin kauppa on käännetyn verovelvollisuuden piirissä.

5. Laskuvaatimuksista

Selvityksestä ei ilmene, minkälaisia vaatimuksia on tarkoitus asettaa romualan käännetyn verovelvollisuuden piirissä olevassa kaupassa tavaran yksilöinnille laskussa. SRL toivoo, että tavaran yksilöinnissä ei tarvitsisi käyttää välttämättä yhdistetyn nimikkeistön koodeja. Koodeja on niin paljon, että niiden käyttäminen tavaran yksilöinnissä olisi käytännössä hankalaa ja lisäisi selvästi romualan yritysten hallinnollista raskautta.

6. Romualan käytännön toimintaan liittyviä huomioita

SRL haluaa seuraavassa tuoda Valtiovarainministeriön tietoon muutamia romualan käytännön toimintaan liittyviä toimintatapoja, joilla ei sinänsä välttämättä ole vaikutusta tai merkitystä käännetyn verovelvollisuuden käyttöönottoon, mutta jotka toimintatavat on hyvä olla asiaa valmistelevien henkilöiden tiedossa.

Metalliromun ja –jätteen kaupassa voi tulla tilanteita, joissa on kyse ns. negatiivisen romun kaupasta. Negatiivisen romun kauppa tarkoittaa, että kyseisen romun markkinahinta on niin alhainen, että romun myyjä joutuu maksamaan romun ostajalle, että ostaja vastaanottaa romun. Romualan käännetyn verovelvollisuuden valmistelussa voisi olla hyvä ottaa kantaa siihen, miten tällaista tilannetta arvioidaan. Arvioidaanko sitä esim. niin, että

kyseessä on romun vastaanottopalvelu, josta romun myyjä (omistaja) maksaa romun ostajalle (romun vastaanottava romuliike, tms.). Selvityksen perusteella tällainen vastaanottopalvelu lienee normaalia verollista myyntiä romuliikkeelle.

Metalliromun ja -jätteen kaupassa on nykyään tavallista, että ostaja (romuliike, tms.) veloittaa romun myyjältä tietyistä romun säilyttämiseen ja käsittelyyn liittyvistä palveluista. Tällaisia palveluita ovat esim. ostajan omistamien romulavojen vuokra, romun kuljetusmaksut ja punnitusmaksut. Kun tavallista on, että ostaja laatii laskun romun myyjän puolesta, myyjän romun myynti ja ostajan palveluveloitukset käsitellään usein samalla laskulla. Jos käytäntöä voidaan jatkaa myös käännetyin verovelvollisuuden käyttöönotton jälkeen, se tarkoittaa että samalla laskulla olisi käännetyin verovelvollisuuden piiriin kuuluvaa romun myyntiä ja normaalia verollista palvelumyyntiä. SRL:n käsityksen mukaan rakennusalan käännetyin verovelvollisuuden osalta ei ole törmätty tällaisiin tilanteisiin. Romualan käännetyin verovelvollisuuden valmistelussa olisi hyvä ottaa kantaa siihen, miten edellä mainitun kaltaisissa vaihtokaupan luonteisissa tilanteissa jatkossa tulee menetellä. Romualan yritysten hallinnollisia kustannuksia kasvattaa selvästi se, jos romun ostajan tulee laatia erilliset laskut myyjän puolesta romun myynnistä ja omasta romun käsittelyyn liittyvästä palvelusta.

Romualalla on myös tilanteita, joissa vaihtokauppaa tapahtuu niin, että romuliike suorittaa purkutyötä ja saa vastikkeeksi puretun romun. SRL olettaa, että tällaisissa tilanteissa sekä romun myynnistä että purkupalvelusta pitää laatia lasku edellyttäen, että osapuolet ovat arvonlisäverovelvollisia. Tällaiseen tilanteeseen liittyy myös samaa problematiikka kuin edellä on mainittu siitä, voidaanko samalla laskulla käsitellä käännetyin arvonlisäverovelvollisuuden piirissä olevaa myyntiä ja normaalia verollista purkupalvelua. SRL toivoisi romualan käännetyin verovelvollisuuden valmistelussa myös jonkinlaista kannanottoa tällaisten tilanteiden käsittelyyn.

7. Hallinnolliset kustannukset

SRL ei edelleenkään pysty esittämään arviota käännetyin verovelvollisuuden aiheuttamasta romualan yritysten hallinnollisten kustannusten lisäyksen määrästä. Käännetyin verovelvollisuuden käyttöönotto edellyttää romualan yritysten kirjanpito-, ym. järjestelmien muutoksia sekä henkilöstön kouluttamista. SRL pitää käännetyin verovelvollisuuden saamista romualalle kuitenkin alan kannalta niin tärkeänä asiana, että suhteessa siihen hallinnollisten kustannusten lisääntyminen ei ole määrältään kohtuutonta.

8. Voimaantulo

SRL katsoo, että käännetty verovelvollisuus tulee saada käyttöön romualalla mahdollisimman nopeasti. Selvityksessä esitetty voimaantuloaika 1.1.2015 on SRL:n mielestä erittäin hyvä. SRL toivoo, että lakihanke etenee siten joutuisasti, että laki voitaisiin vahvistaa selvästi ennen vuodenvaihdetta 2014-2015, jotta romualan yritykselle jää riittävästi aikaa toteuttaa kirjanpito-, ym. järjestelmien muutokset ja kouluttaa henkilöstöään ennen lain voimaantuloa 1.1.2015.

SUOMEN ROMUKAUPPIAITTEN LIITTO RY

Piia Kramsu
Hallituksen puheenjohtaja

Jari Kortesoja
Toiminnanjohtaja